

ВЕРХОВНА РАДА УКРАЇНИ

КОМІТЕТ З ПИТАНЬ ПРАВОВОЇ ПОЛІТИКИ ТА ПРАВОСУДДЯ

В И С Н О В О К

**щодо проекту Закону про внесення змін до Закону України
«Про відновлення платоспроможності боржника або визнання його
банкрутом» щодо забезпечення реалізації учасниками процесу
банкрутства права на справедливий суд
(реєстр. № 7094 від 8 вересня 2017 року)**

Комітет з питань правової політики та правосуддя розглянув на своєму засіданні 17 січня 2019 року (протокол № 76) на відповідність Конституції України проект Закону про внесення змін до Закону України «Про відновлення платоспроможності боржника або визнання його банкрутом» щодо забезпечення реалізації учасниками процесу банкрутства права на справедливий суд (реєстр. № 7094 від 8 вересня 2017 року) поданий народними депутатами України Батенком Т.І., Дубініним О.І. та іншими. (далі – Законопроект).

Згідно з пояснювальною запискою до Законопроекту він розроблений з метою законодавчого врегулювання чіткої визначеності підвідомчості, підсудності усіх категорій справ у межах процедури банкрутства, що забезпечить реалізацію учасниками процесу банкрутства права на «справедливий суд», а також дозволить забезпечити концентрацію всіх спорів у межах справи про банкрутство задля судового контролю у межах одного провадження за діяльністю боржника, залучення всього майна боржника до ліквідаційної маси та проведення інших заходів, метою яких є повне або часткове задоволення вимог кредиторів.

Для досягнення мети авторами Законопроекту пропонується частину четверту статті 10 Закону України «Про відновлення платоспроможності боржника або визнання його банкрутом» викласти новій редакції, передбачивши, що суд, у провадженні якого перебуває справа про банкрутство, та саме в межах цієї справи вирішує усі майнові спори з вимогами до боржника, у тому числі спори про визнання недійсними будь-яких правочинів (договорів), укладених боржником; стягнення заробітної плати; поновлення на роботі посадових та службових осіб боржника, за

винятком спорів, пов'язаних із визначенням та сплатою (стягненням) грошових зобов'язань (податкового боргу), визначених відповідно до Податкового кодексу України, а також справ у спорах про визнання недійсними правочинів (договорів), якщо з відповідним позовом звертається на виконання своїх повноважень контролюючий орган, визначений Податковим кодексом України.

Вирішуючи питання про відповідність Законопроекту положенням Конституції України, Комітет виходить з такого.

У Основному Законі України визначається, що Україна є правовою державою (стаття 1), Конституція України має найвищу юридичну силу, закони та інші нормативно-правові акти приймаються на основі Конституції України і повинні відповідати їй (частина друга статті 8), органи державної влади, у тому числі й Верховна Рада України як єдиний орган законодавчої влади в Україні, їх посадові особи зобов'язані діяти лише на підставі, в межах повноважень та у спосіб, що передбачені Конституцією та законами України (частина друга статті 6, частина друга статті 19, стаття 75).

У частині першій статті 8 Основного Закону України встановлено, що в Україні визнається і діє принцип верховенства права. Верховенство права – це панування права в суспільстві. Верховенство права вимагає від держави його втілення у правотворчу та правозастосовну діяльність, зокрема у закони, які за своїм змістом мають бути проникнуті передусім ідеями соціальної справедливості, свободи, рівності тощо (абзац другий підпункту 4.1. пункту 4 мотивувальної частини Рішення Конституційного Суду України від 02 листопада 2004 року № 15-рп/2004). Одним із елементів верховенства права є принцип пропорційності, який означає, зокрема, що заходи, передбачені в нормативно-правових актах, повинні спрямовуватися на досягнення легітимної мети та мають бути співмірними з нею.

Беручи до уваги зазначене, а також враховуючи мету Законопроекту, викладену в пояснювальній записці до нього, можна дійти висновку, що загальна спрямованість Законопроекту узгоджується з положенням частини третьої статті 3 Конституції України, згідно з яким держава відповідає перед людиною за свою діяльність, утвердження і забезпечення прав і свобод людини є головним обов'язком держави. Водночас зміст Законопроекту враховує положення частини четвертої статті 13 Конституції України, згідно з якими держава забезпечує захист прав усіх суб'єктів права власності і господарювання, соціальну спрямованість економіки.

Разом з тим забезпечення однакових можливостей для всіх кредиторів боржника щодо захисту своїх законних інтересів, запропоноване Законопроектом, відповідає нормам частин першої та другої статті 24 Основного Закону України, відповідно до яких громадяни мають рівні конституційні права і свободи та є рівними перед законом; не може бути привілеїв чи обмежень за ознаками раси, кольору шкіри, політичних, релігійних та інших переконань, статі, етнічного та соціального походження, майнового стану, місця проживання, за мовними або іншими ознаками.

Рівність та недопустимість дискримінації особи є не тільки конституційними принципами національної правової системи України, а й фундаментальними цінностями світового співтовариства, на чому наголошено у міжнародних правових актах з питань захисту прав і свобод людини і громадянина, зокрема у ратифікованих Україною Загальній декларації прав людини (статті 1, 2, 7), Міжнародному пакті про громадянські і політичні права (статті 14, 26), Конвенції про захист прав людини і основоположних свобод (стаття 14), Протоколі № 12 до Конвенції про захист прав людини і основоположних свобод (стаття 1).

Гарантована Конституцією України рівність усіх людей в їх правах і свободах означає необхідність забезпечення їм рівних правових можливостей як матеріального, так і процесуального характеру для реалізації однакових за змістом та обсягом прав і свобод (підпункт 2.2. пункту 2 мотивувальної частини Рішення Конституційного Суду України від 12 квітня 2012 року № 9-рп/2012).

Передбачена Законопроектом процедура офіційного оприлюднення повідомлення про порушення провадження у справі про банкрутство боржника кореспондує частині другій статті 34 Конституції України, пункту 2 статті 19 Міжнародного пакту про громадянські і політичні права, якими встановлено право кожного на інформацію, а також пункту 1 частини першої статті 5 Закону України «Про доступ до публічної інформації», відповідно до якого закріплено одну з гарантій реалізації конституційних прав на вільне збирання, зберігання, використання і поширення інформації – систематичне та оперативне оприлюднення інформації в офіційних друкованих виданнях, на офіційних веб-сайтах у мережі Інтернет, на інформаційних стендах та будь-яким іншим способом (пункт 4 мотивувальної частини Рішення Конституційного Суду України від 20 січня 2012 року № 2-рп/2012).

У частині запропонованих Законопроектом процедур розпорядження майном банкрута варто вказати на позицію Конституційного Суду України, який у підпункті 3.3 пункту 3 мотивувальної частини Рішення від 11 листопада 2008 року № 25-рп/2008, проаналізувавши норми частини четвертої статті 13 і пункту 7 частини першої статті 92 Конституції України, дійшов висновку, що правовий режим власності, порядок і умови набуття та припинення права власності, а також права володіння, користування та розпорядження майном визначаються законом.

Необхідність врегулювання права власності на рівні законів підтверджується і правовими позиціями Конституційного Суду України, згідно з якими «правовий режим власності, порядок і умови набуття та припинення права власності, а також права володіння, користування та розпорядження майном визначаються законами» (абзац другий пункту 3 мотивувальної частини Рішення від 13 грудня 2000 року № 14-рп/2000); «виключно законами України встановлюється правовий режим власності, в основі якого конституційні положення, конкретизовані в законах, які можуть містити й певні особливості правового режиму тих чи інших форм власності»

(абзац другий підпункту 3.4. пункту 3 мотивувальної частини Рішення від 20 червня 2007 року № 5-рп/2007).

Відповідно до пунктів 7, 8, 12 частини першої статті 92 Конституції України виключно законами України визначаються правовий режим власності, правові засади і гарантії підприємництва, організація і діяльність органів виконавчої влади.

Верховна Рада України – єдиний орган законодавчої влади в Україні, одним із повноважень якого є прийняття законів (стаття 75, пункт 3 частини першої статті 85 Конституції України).

Враховуючи викладене, Комітет дійшов висновку, що проект Закону про внесення змін до Закону України «Про відновлення платоспроможності боржника або визнання його банкрутом» щодо забезпечення реалізації учасниками процесу банкрутства права на справедливий суд (реєстр. № 7094 від 8 вересня 2017 року), поданий народними депутатами України Батенком Т.І., Дубініним О.І. та іншими, не суперечить нормам Конституції України.

Голова Комітету

Р.П. КНЯЗЕВИЧ